

Gáspár Ferenc

A művész álma

– Azt a nőt is keressétek meg, aki megölte Mihail Barsenovót – mondta a baloldallal erősen szimpatizáló Petár Dobrovics festőművész, és megtörölte izzadt homlokát. Az ablakhoz lépett, hogy kitérje, de a kora délutáni napsugarak oly erővel tűztek be rajta, hogy visszahőkölt egy pillanatra. Lemondóan legyintett, és megfordult. Az ember, akinek a parancsot kiadta, még mindig ott állt a szoba sarkában.

– Mire vár? – dörrent rá Dobrovics, aki ezúttal nem festőművészi minőségben tartózkodott itt. Ő volt az újonnan megválasztott köztársasági elnök.

– Biczók Máriát? – kérdezte amaz.

– Mit tudom én, hogy hívták azt a nőszemélyt! Példát kell statuálni, ezt értse meg! Nekem pedig nincs sok időm, holnap utazom Belgrádba. Induljon már!

Az ember kiment az ajtón, az elnök pedig erőt vett magán, mégiscsak kinyitotta az ablakot. Hiszen nemcsak a meleg jön be, hanem a dunai szél is, gondolta némileg zavarosan, és kipillantott a Szent István térre. A máskor liszteszsákokkal, szekerekkel teli téren ezúttal csupán néhány ember sietett át, félve tekintgetve a hivatal ablakaira. Mögöttük, a Sugovica partján, a fák alatt sem andalogtak a szerelmesek. Kihalt volt az egész város. A bajaiak szívébe tegnap óta félelem költözött. Itt, Péccsel ellentétben, senki nem örült a Baranya–bajai Szerb–Magyar Köztársaság kikiáltásának. Három évvel az elveszített háború és három év szerb megszállás után... És, mert a rossz hír szárnyakon jár, az is gyorsan elterjedt, hogy az új elnök bosszút akar állni. Az országban vörösteror után fehérterror, nekünk meg ráadásként most szerb terror, kommunistákkal megspékelve, gondolták a bajaiak. Mikor lesz mindennek vége?

Hámoriné Biczók Mária ezalatt éppen a boltban járt, majd arra gondolt, hogy ki kellene szaladni még a temetőbe, esetleg a

Rókus-kápolnába is elhelyezni egy gyertyát, a délelőtti mise még nem ért véget. De előbb talán még a gyermeket is meg kell szoptatnia, ott várja otthon az urával együtt, aki – ha nem is teljesen épen, de – megérkezett a szörnyű nagy háborúból. „Csak a keze sérült meg szegénykémnek. Bár a gyerek várhat, nincs egy órája, hogy evett, a kápolna meg mindjárt bezár...”

Mikor ezekre gondolt, széles mosoly terült el az arcán.

„Hogyne, kijutott nekem is, amíg az uram nem volt otthon. Akkor még csak jegyben jártunk, és azzal az orosz hadifogollyal kaszáltam.”

– Itt hagyom a tejet, kedves, kiugrom a temetőbe – mondta a boltban, és kilépett az ajtón. Már a Gyász utcában kopogtak a léptei, amikor hátulról egy vasmarok megragadta.

Amint megfordult, két szedett-vedett öltözetű, katonaféle emberrel találta szemben magát, akik roppant szigorú tekintettel mérték végig, és az igazolványát követelték.

– Én aztán nem követtem el semmit – húzta ki magát önérzetesen.

– Akkor is velünk jön – dörrent rá a magasabbik ember.

– Apró gyermekem van otthon – próbált érvelni már jóval alázatosabb hangon, mint az előbb.

– Hamar végzünk. Csak ide megyünk, a hivatalba.

– De hát mi ügyben...?

– Azt majd megtudja odabent! – szólt rá ezúttal a kisebbik, és lökött rajta egyet.

– Ez aztán több a soknál! – fakadt ki Mária. – Milyen hatóság nevében?

– A bajai szerb köztársaság nevében! – kiáltotta az, amelyik először megszólította, ügyesen kihagyva a magyar szót az új államalakulat nevéből. – És örüljön, hogy magyarul beszélünk!

Mária erre már nem válaszolt. Jobbnak látta, ha hallgat, odabent biztosan kiderül, tévedésből hívják... Hacsak nem amiatt a négy évvel ezelőtti eset miatt, jutott az eszébe újból az a szerencsétlen nap, amikor Mihail ment a rétre. „És Mihail meg akart csókolni...”

Ezalatt néhány száz méterrel odébb, a városházán, Dobrovics irodájában már megjelent a sofőr, aki az elnök urat majd Belgrádba szállítja tárgyalni, a volt hadügyminiszterrel, az iszákos Linder Bélával együtt. Az elnök úr zavart volt, szeretett volna még intézkedni itt, rajta hagyni a városon a keze nyomát, de tudta, ha nagyobb hatalmak szólítják, mennie kell.

Így, mikor Máriával a két katona megérkezett, már senkit sem találtak az épületben.

– Akkor maga hazamehet – mondta neki a magasabbik, míg az alacsonyabb bánatosan nyalogatta a szája szélét. Szemrevaló menyecske volt Mária, sajnálta, hogy elengedik. Szívesen eljátszogatott volna vele a városháza valamelyik hűs pincéjében.

– Aztán tudja, miért keresték?

Mária tudta már, hogy neki áll a zászló.

– Hát nem azért, hogy eljárjam veletek a kólót! – és faképnél hagyta őket. Sietett, amennyire a hőség engedte, és közben gondolataiban megint ott járt a mezőn, mint négy éve.

– Csak egy csókot adj! Dajtye mnye – könnyögött Mihail, és a melle felé nyúlt. Akkor lendítette meg a kaszát. Az orosz szólni sem tudott, csak elvágódott, a piros zuhatag meg ütemesen lüktetett elő a nyakából.

Nem akartam megölni, mormolta Mária. Isten engem úgy segéljen! A bíróság is felmentett, önvédelem volt. De most itt, az új államban vajon mégis a nyakamba varrják?

Otthon nem szólt semmit a dologról. És mivel nem jöttek újból érte, napról napra megkönnyebbült. És egy hét sem telt el, vége lett a rossz világnak, közel három évi szerb megszállás után 1921. augusztus 20-án végre bevonultak a magyarok. Azért néha még álmodott a piros zuhatagról. Olyankor felébredt, s kibámult a bajai éjszakába. Nem tudta, hogy messze, az adriai Hvar szigetén a hajdani elnök úr – aki civilben festőművész – szintén nem tud aludni, és lámpafénynél éppen őt mintázza. Egy szép napon aztán Dobrovics elkészült a képpel, és eladta. S onnantól Mária sem álmodott többé a szerencsétlenül járt orosz hadifogolyról.